

Нотатки з конференції/

Фінансова звітність за міжнародними стандартами сприятиме модернізації економіки України

Financial reporting pursuant to international standards will facilitate modernization of Ukraine's economy

Показники фінансової звітності для банківського менеджменту, аналітиків та інвесторів є ключовими індикаторами реального економічного стану організації. Об'єктивне і точне їх відображення дає змогу провадити ефективно управління і розробляти стратегію розвитку на майбутнє. Новітні підходи до роботи з такою звітністю за міжнародними стандартами розглянули науковці та практики під час II Міжнародної науково-практичної конференції "Міжнародні стандарти фінансової звітності та інтегрована звітність: сучасне і майбутнє", що наприкінці серпня 2014 року відбулася у Львівському інституті банківської справи Університету банківської справи НБУ. Основна тематика наукового форуму була присвячена пошуку шляхів гармонізації вітчизняної фінансової звітності з європейськими і світовими нормативами. Плідному обміну думками та досвідом сприяло й поважне представництво учасників з України, Великобританії та Польщі.

Financial statements indices are key indices of the real financial performance of an organization for bank management and investors. Their objective and accurate reflection makes it possible to effectively manage an organization and to develop a strategy for its future developing. At the end of August 2014, in the Lviv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine, there was held the Second International Scientific and Practical Conference "International Financial Reporting Standards and Integrated Financial Statements: Present and Future", at which scientists and practitioners considered new approaches to the work with such statements. A search of ways for harmonization of the domestic financial reporting with the European and world standards was the topical issue of the scientific forum. Distinguished representatives of Ukraine, Great Britain, and Poland facilitated the productive exchange of views and experience.

Організували проведення науково-практичного форуму Національний банк України, Університет банківської справи НБУ, Бізнес-освітній альянс, аудиторсько-консалтингова група компаній BDO-Україна. Партнерами конференції були міжнародна професійна бухгалтерська організація Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів, Інститут присяжних бухгалтерів Англії та Уельсу, а також Інститут фінансових бухгалтерів (Великобританія).

Президія науково-практичної конференції.

Конференція проходила у форматі аналітично-дискусійного клубу. Доповіді активно обговорювалися, учасники обмінювалися досвідом, новітніми розробками, пропонували на розгляд колег оригінальні підходи та ідеї.

Пошук неординарних рішень складних проблем, зокрема у площині стандартизації облікових нормативів з позиції фінансового управління діяльністю суб'єктів господарювання, був у центрі уваги учасників конференції. Особливого значення форум набув ще й тому, що перша конференція за цією тематикою відбулася минулого року в Севастопольському інституті банківської справи УБС НБУ, який нині внаслідок окупації Криму Росією перебуває "поза зоною доступу". При цьому, за словами організаторів, до одного з міжнародних судів уже подано позов щодо відновлення права використання приміщень та матеріально-технічної бази СІБС.

Руслан Костирко.

Відкриваючи пленарне засідання, модератор конференції, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри "Облік і аудит" Інституту магістерської та післядипломної освіти УБС НБУ **Руслан Костирко** наголосив, що у зв'язку з об'єктивними обставинами вона відбувається в стінах одного з найстарших економічних навчальних закладів України, водночас це інститут нового покоління, який систематично запроваджує інновації в навчальний процес, будує його з урахуванням найсучасніших міжнародних стандартів та вимог.

Новітні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової

звітності вітчизняні підприємства, установи й організації крок за кроком імплементують, що сприяє зростанню довіри до них. Завдяки цьому вони мають змогу виходити на зовнішні ринки капіталу, адже інвестори цікавляться насамперед показниками фінансової звітності, котрі відповідають міжнародним вимогам. Ця система звітності повинна бути впроваджена та гармонізована в усіх сферах економіки й бізнесу, зокрема на рівні малого та середнього підприємництва. Вона відкриє нові можливості для розвитку економіки, адаптації українського бізнес-середовища до світових стандартів. Такі стандарти обліку і звітності також сприятимуть захисту інтересів держави, сталому надходженню коштів до бюджетів усіх рівнів. При цьому не варто винаходити власний “унікальний велосипед”, адже система обліку та інтегрованої звітності, яка є у світі, ґрунтується на значному досвіді та практичних напрацюваннях.

Зважаючи на основні чинники, модератор окреслив

Учасники з великим зацікавленням вислухали основних доповідачів.

проблематику для роботи форуму. Нині чимало експертів і фахівців облікової справи міркують над питанням: що має бути пріоритетом – Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) чи Міжнародні стандарти інтегрованої звітності? Ще два роки тому МСФЗ як спеціальна форма звітності про фінансовий результат діяльності підприємства вважалися беззаперечним пріоритетом для вивчення і впровадження. Нині на часі – практичне застосування вже інтегрованої фінансової звітності, адже ця форма охоплює не лише фінансові результати діяльності установи, а й соціальні, правові, екологічні результати. Тобто для суспільства така форма звітності є пріоритетною, оскільки дає змогу отримати необхідні дані про суспільно-соціальну значущість результатів роботи організації.

Валерій П'ятак.

об'єднувати зусилля. Це має бути ефективна взаємодія,

Цю думку підтримав заступник голови Львівської обласної ради, кандидат економічних наук **Валерій П'ятак**, зазначивши, що пріоритети поступово змінюються, отже, стандарти інтегрованої звітності необхідно вивчати, впроваджувати та вдосконалювати. Посадовець також наголосив, що нині в економіці та інших сферах життя існує чимало проблем, для вирішення яких державним органам регулювання і приватним підприємцям необхідно

яка дасть змогу модернізувати економіку країни на шляху до європейської інтеграції. При цьому необхідну підтримку та рекомендації Україні надаватимуть колеги з Європейського Союзу. Оскільки реформування потребують усі сектори економіки, всі сфери суспільного життя та державного управління, вони мають бути схвалені та підтримані широкою громадськістю. Лише такий пакетний, комплексний підхід може забезпечити бажаний результат, підкреслив доповідач.

Тамара Смовженко.

Значний внесок в імплементацию інтегрованих стандартів фінансової звітності роблять вищі навчальні заклади, наголосила доктор економічних наук, ректор Університету банківської справи Національного банку України **Тамара Смовженко**. Університет готує для фінансово-кредитної системи України висококваліфікованих фахівців, маючи 75 років досвіду в освітній галузі. Навчальний заклад постійно підтримує зв'язки зі своїми випускниками, забезпечуючи неперервність освітнього процесу. При цьому використовуються різні методи та форми роботи. Однією з них є науково-практичні конференції. В Університеті банківської справи НБУ досягли високого рівня міжнародних науково-практичних форумів, котрі дають змогу впроваджувати найсучасніші напрацювання науковців у навчальний процес, а також використовувати наукові розробки в практичній діяльності банківського сектору і фінансового ринку. Перша конференція на цю тематику, яка відбулася минулого року в Севастополі, за оцінками науковців і банкірів-практиків, мала важливе значення для розвитку новітніх підходів до впровадження консолідованої фінансової звітності, напрацьовані матеріали було впроваджено у навчальний процес для підготовки бакалаврів і магістрів за спеціальною програмою Ем Бі Ей (англ. – Master of Business Administration, MBA), реалізованою спільно з Національним банком України для підготовки фахівців у сфері фінансово-облікової аналітики.

Богдан Лукасевич.

Акцентуючи увагу учасників конференції на ключових питаннях впровадження МСФЗ, директор департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України **Богдан Лукасевич** наголосив, що після ратифікації Угоди про асоціацію України з ЄС необхідно реалізувати нові підходи до формування та передачі фінансової звітності суб'єктами підприємницької діяльності. Варто враховувати й те, що буде внесено зміни до Податкового кодексу, внаслідок цього для визначення розміру податків у багатьох випадках за основу братиметься фінансовий результат підприємства. При цьому необхідно також звертати особливу увагу на оцінювання активів, оскільки сучасна методологія обліку і звітності має ґрунтуватися на основних вимогах МСФЗ.

Вельми значущою назвав роботу бухгалтерів як фахівців, котрі безпосередньо сприяють впровадженню новітніх стандартів обліку, директор з питань сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності компа-

Хеннінг Драгер.

нії BDO-Україна, радник Міжнародного комітету з інтегрованої звітності **Хеннінг Драгер**. Він також висловив слова підтримки українському народу, наголосивши, що торік ніхто б не повірив у таку цілеспрямовану і послідовну позицію України щодо відстоювання європейського вибору. Незважаючи на те, що внаслідок військових дій економіка держави зазнає відчутних втрат, будь-яка криза також відкриває нові можливості для про-

ведення рішучих і ефективних реформ, які за інших обставин було б важко проводити.

За словами експерта, зменшення обсягу українського ВВП у середньостроковій перспективі може призвести до збільшення співвідношення між розміром зовнішнього боргу та ВВП, яке нині становить 40%. За найгіршого сценарію до 2017 року таке співвідношення може зрости до 87%. При цьому українські підприємства на одиницю вартості виробленої продукції споживають значно більше енергії, ніж у європейських країнах. Ключ до вирішення даних проблем полягає в реформуванні всіх секторів економіки, однією з важливих складових цього процесу є запровадження міжнародних стандартів інтегрованої фінансової звітності.

Девід Вудгейт.

Виконавчий директор Інституту фінансових бухгалтерів **Девід Вудгейт** як один зі співорганізаторів конференції зазначив, що Україна переживає важкі часи, проте у неї багато друзів, а як свідчить історія, — диктатори ніколи не досягають того, чого вони прагнуть. Натомість Україна переможе у боротьбі за свою свободу. “Чимало колег у Лондоні відмовляли мене від поїздки в Україну, але я дуже радий, що приїхав сюди й з перших вуст можу

дізнатися про те, як українці відстоюють свою державу”, — наголосив поважний гість. За його словами, Інститут фінансових бухгалтерів — це професійне об’єднання, котре входить до Міжнародної федерації бухгалтерів, воно дає змогу навчатися найсучаснішим методикам обліку студентам із понад 80 країн. Одним із важливих напрямів роботи інституту є розвиток і вдосконалення стандартів бухгалтерського обліку в усьому світі. За високий рівень професіоналізму і відповідальності Казначейство Великобританії сертифікувало цю організацію як таку, що може здійснювати моніторинг діяльності та перевіряти підприємства й організації щодо протидії відмиванню “брудних” грошей.

Спеціалізація інституту — підготовка фінансової звітності для малих і середніх підприємств, які також замовляють проведення цілеспрямованих фінансових досліджень та отримують консультаційні послуги для реалізації проєктів розвитку, збільшення конкурентних переваг замовника на ринку. Інститут надає змогу студентам опанувати у практичній площині програму навчання, яка враховує нагальні, найважливіші потреби бізнесу, тобто навчає майбутніх фінансових аналітиків мистецтву отримання доступу до глобальних джерел фінансування. Вивчаються також питання оподаткування і створення по-

зитивного інвестиційного й бізнес-клімату. За словами Девіда Вудгейта, для зростання привабливості української економіки наші підприємства також мають розробити програми фінансової адаптації до глобального інвестиційного ринку, який дає величезні можливості в залученні фінансових ресурсів. Проте їх ніхто не дає без вагомого обґрунтування. Отже, в центрі уваги має бути фінансова звітність, складена за міжнародними стандартами та за правилами етичного кодексу професійних бухгалтерів. Саме на її основі аналітики можуть розробити програму щодо збільшення прибутку підприємства, зростання рівня його привабливості, залучення потенційних інвесторів. Оскільки Україна має значний науковий та інтелектуальний потенціал, його необхідно максимально використати для розвитку цього напрямку співпраці з інвесторами.

Важливою подією під час пленарного засідання конференції стало урочисте вручення Девідом Вудгейтом сертифікатів Інституту фінансових бухгалтерів студентам Університету банківської справи НБУ, які пройшли курс навчання за спільною програмою магістрів ділового адміністрування Ем Бі Ей. Це стало можливим завдяки тому, що 2012 року в УБС НБУ було проведено перший набір на магістерську програму з фінансово-облікової аналітики, яка була реалізована за участі УБС НБУ, Інституту фінансових бухгалтерів і Бізнес-освітнього альянсу. Всі студенти блискуче захистили магістерські роботи, що були визнані Міністерством освіти і науки України, Національним банком України, а також Інститутом фінансових бухгалтерів.

Олена Баршнікова.

Переваги співпраці з іноземними колегами та використання їхнього досвіду визнала директор Бізнес-освітнього альянсу, викладач Единбурзької бізнес-школи **Олена Баршнікова**. Вона акцентувала увагу на тому, що в професійному середовищі бухгалтерів та обліковців-аналітиків завжди було усвідомлення необхідності об’єднання зусиль для вирішення двох найважливіших завдань — надання змоги професіоналам отримати

знання та навички, а також здобути міжнародне визнання рівня кваліфікації вітчизняних фахівців. Взаємодія та співпраця зі світовим бухгалтерським співтовариством відкриває нові перспективи для вітчизняної економіки. На шляху до економічного об’єднання з Європейським союзом треба впроваджувати новачки, фахові бухгалтери розуміють необхідність вивчення та впровадження МСФЗ, адже це відкриває перед українськими компаніями і підприємствами глобальний фінансовий ринок, дає змогу налагоджувати співпрацю, краще розуміти іноземних партнерів. Тобто кожен бухгалтер-професіонал робить свій внесок у загальну справу інтеграції у світовий економічний простір.

Доповідач також зазначила, що політика завжди була концентрованим втіленням економіки, саме тому прагнення України до інтеграції з розвинутими глобальними ринками спричиняє кризові явища у взаємовідносинах з іншими державами. Зважаючи на те, що не всі можуть допомогти під час військових дій безпосередньо, кожен бухгалтер на своєму робочому місці має сприяти розвитку вітчизняного бізнесу і компаній, зростанню їхньої конкурентоспроможності, впроваджуючи найсучасніші

методики обліку, стандартизовані з міжнародними вимогами. “Необхідно розуміти, що у нас мало часу, ми маємо негайно, буквально “на ходу” вивчити, адаптувати, вдосконалити й опанувати найсучасніші методики обліку, відповідні міжнародним стандартам і практикам. Саме завдяки знанням і вмінням фахівців-бухгалтерів українська економіка може поступово модернізуватися, пристосуватися до європейських та світових стандартів і вимог, це й буде нашим внеском у справу побудови нової країни,” — наголосила Олена Баришнікова.

Девід Вудгейт вручає сертифікати магістрам фінансово-облікової аналітики.

Окрім ґрунтовних, актуальних доповідей під час пленарного засідання, вельми цікавими, змістовними і корисними були виступи та їх обговорення під час роботи трьох секцій: “Сталий розвиток та поліпшення інвестиційного клімату в Україні”, “Міжнародні стандарти фінансової звітності у банківському та реальному секторах”, “Податкова звітність та Міжнародні стандарти фінансової звітності”.

Так, практичні аспекти впровадження МСФЗ під час роботи другої секції розкрив для слухачів директор департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України Богдан Лукасевич, наголосивши при цьому, що банки є флагманами впровадження сучасних міжнародних стандартів фінансової звітності. Також керівник департаменту бухгалтерського обліку НБУ відповів на запитання колег, зокрема щодо другого етапу впровадження МСФЗ, новітніх підходів до оцінювання достатності регулятивного капіталу, специфіки застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках, практичних аспектів роботи в програмному середовищі відкритого стандарту для представлення фінансової звітності в електронному вигляді — так званої “Розширюваної мови ділової звітності” (англ. — Extensible Business Reporting Language, XBRL).

Ґрунтовно описав та навів приклади розрахунків щодо впливу євроінтеграційного вектора розвитку України на оцінку вартості національних компаній з точки зору їхньої інвестиційної привабливості фінансовий аналітик, представник Фінансового та консультативного клубу університету м. Орхус, (Finance and Consulting Club Aarhus, FACCА) Войцех Кринські. Аналізуючи проблему на прикладі конкретних українських компаній, аналітик акцентував увагу колег на тому, що в Україні є чимало інвестиційно привабливих підприємств. Інвестори сподіваються отримати більші прибутки впродовж значно менших інтервалів часу, ніж в інших країнах. Цей чинник є однією з переваг українських підприємств, при цьому вони мають зважено оцінити всі ризики і правильно розрахувати норму прибутку, аби зацікавити інвесторів своїми пропозиціями. Досвідчений аналітик зазначив, що для інвестора

дуже часто найважливішими чинниками для прийняття рішення є не лише нинішня реальність, а її сприйняття чи інтерпретація, а також точний прогноз розвитку підприємства на період інвестування коштів.

Під час секційних засідань учасники також розглянули питання особливостей бухгалтерського обліку фінансових інструментів у банках України, значення інтегрованої фінансової звітності в управлінні ефективністю бізнесу, обмінювалися досвідом щодо уникнення типових помилок при опрацюванні фінансової звітності відповідно до МСФЗ, визначення ключових показників соціальної відповідальності реального бізнесу, аналізували проблематику сучасних підходів до інтегрованої звітності як інформаційної бази для системно орієнтованого аудиту.

Важливим питанням у роботі бухгалтера є професійна етика та об'єктивна оцінка результатів фінансової діяльності. Професіонали облікової справи зазначають, що в навчальних закладах бухгалтерів навчають дотримуватися інструкцій та нормативів, правильно здійснювати проведення і не допускати помилок у розрахунках. При цьому прищеплення стандартів етики, котрі включають неупередженість, об'єктивність і незаангажованість, вважаються прерогативою самоосвіти в процесі набуття професійного досвіду. Отож бажано ще зі студентських років навчати майбутніх обліковців найкращим, еталонним зразком етичної поведінки під час роботи з фінансовою звітністю.

Серед учасників науково-практичного форуму також розгорнулася жвава дискусія щодо використання професійного судження в складних випадках або в процесі вирішення суперечливих питань, які часто виникають у роботі бухгалтера. Специфіка професії полягає в необхідності дотримуватися вимог нормативів, проте часто виникає потреба в певній інтерпретації або узагальненні ситуації для правильного відображення стану справ у звітності. Це дає змогу бухгалтеру, який має необхідний досвід, зважаючи на об'єктивні обставини і чинники, трактувати логічну послідовність подій чи оцінювати економічний стан підприємства з позиції власного професійного судження. Саме за такої ситуації бухгалтеру треба застосовувати весь свій досвід, знання, вміння і практичні навички для того, щоб об'єктивно відобразити економічні реалії. Проте це також створює ситуацію, за якої у різних фахівців щодо однакової ситуації можуть бути різні точки зору, а отже, й різні професійні судження. Незважаючи на такі колізії, більшість фахівців сходиться на думці, що професійний бухгалтер має право на власне професійне судження, і воно не може бути підставою для закидів у необ'єктивності. Адже неможливо передбачити всі ймовірні варіації проведення або завчасно унормувати всю багатогранність і багатозначність функціонування суб'єктів економічної діяльності. Життя і швидкоплинні зміни завжди створюватимуть нові виклики і реалії. Бухгалтер за таких умов має оперувати гнучким інструментарієм, що даватиме змогу точно розкривати показники, застосовуючи власний об'єктивний погляд на ситуацію.

Роман Підвисоцький,
Roman Pidvysotskyi,

“Вісник Національного банку України”.
“Herald of the National Bank of Ukraine”.

Фото **Владислава Горбатого.**
Photos by **Vladyslav Horbatiy.**